

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
Факультет романо-германської філології
Кафедра педагогіки

	Сyllabus навчальної дисципліни «АНДРАГОГІКА»
Освітньо-професійні програми:	ГЕРМАНСЬКІ /РОМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (ПЕРЕКЛАД ВКЛЮЧНО), ПЕРША – АНГЛІЙСЬКА /НІМЕЦЬКА /ІСПАНСЬКА /ФРАНЦУЗЬКА
Ступінь вищої освіти:	МАГІСТР ФІЛОЛОГІЇ
Рівень вищої освіти:	ДРУГИЙ (МАГІСТРСЬКИЙ)
Галузь знань:	03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
Спеціальність:	035 ФІЛОЛОГІЯ
Спеціалізація:	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша німецька 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша іспанська 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша французька
Статус навчальної дисципліни:	Дисципліна вільного вибору
Обсяг кредитів ЄКТС / кількість годин	3 кредити ЄКТС / 90 годин
Рік, семестр, форма навчання:	1 рік, 1 семестр (денна форма навчання) 1 рік, 1 семестр (заочна форма навчання)
Дні, час, місце:	за розкладом (понеділок), гуманітарний корпус, ауд. 165
Викладачі:	НАГОРНА Наталя Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Контактний тел.: 0672933773 (вайбер) E-mail: natasha130@ukr.net
Контактний телефон:	0672933773 (вайбер)
E-mail кафедри педагогіки:	kafedpedagog@onu.edu.ua
Робоче місце:	м. Одеса, Французький бульвар 24/26, Гуманітарний корпус ОНУ імені І.І. Мечникова, кафедра педагогіки, ауд. 25
Консультації:	<i>Очні консультації:</i> щотижня 1 година впродовж семестру: понеділок 14.30-15.30, ауд. 25 <i>Онлайн-консультації:</i> щотижня 1 година впродовж семестру: вівторок 14.30-15.30 ID: 779 676 0413 Code: Ux6L2m
Мова викладання:	Українська
Комунікація:	Міжособистісне спілкування в ауд. 25; телеграм, E-mail.

АНОТАЦІЯ
навчальної
дисципліни

Предмет вивчення дисципліни: Андрагогіка – це наука, яка вивчає сутність, специфіку, закономірності, принципи, методи, техніку та форми організації педагогічного процесу (андрагогічного процесу) і чинника і засобу розвитку дорослої людини.

Пререквізити: історія педагогічної думки та освіти України, філософія, політологія, соціологія.

Постреквізити: методика викладання іноземної мови та зарубіжної літератури, освітній менеджмент та моніторинг, сучасні освітні технології, педагогічна практика у ЗВО, педагогіка вищої освіти, андрагогічна культура.

Мета навчальної дисципліни: є забезпечення загальної теоретичної й практичної підготовки здобувачів другої (магістерського) рівня вищої освіти з питань теорії та методик навчання дорослих у контексті безперервного становлення особи в особливостями професійної діяльності педагогічного працівника в контексті освіти дорослих в умовах сучасного суспільства

Завдання:

- осмислення ролі освіти в житті та діяльності дорослої людини;
- дослідження сутності та специфіки навчання дорослої людини з урахуванням її віку, психіки і фізіології, освітніх і життєвих ситуацій, реальних можливостей, індивідуальних особливостей і досвіду;
- розробка, опис і систематизація понятійного апарату з питань освіти дорослих;
- виявлення закономірностей навчання та освіти дорослих в управлінні освітніми андрагогічними системами;
- вивчення досвіду зарубіжних країн в організації освіти дорослих;
- розробка змісту, методів, технологій, форм організації навчання дорослих;
- розробка шляхів і засобів розвитку активної особистості дорослої людини у процесі її навчання та освіти;
- визначення близьких і віддалених перспектив навчання та освіти дорослих;
- прогнозування розвитку освіти дорослих в контексті загальноцивілізаційного процесу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) інтегральна:

ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

б) загальних:

ЗК02. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань і видів економічної діяльності).

в) спеціальних:

СК10. Здатність до організації освітнього процесу та викладання

	<p>іноземних мов і зарубіжної літератури в закладах вищої освіти.</p> <p>Процес вивчення дисципліни сформульований у термінах програмних результатів навчання (ПР):</p> <p>ПР 01. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.</p> <p>ПР 05. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ПР 19. Здійснювати організацію освітнього процесу, висококваліфіковано викладати іноземні мови й зарубіжну літературу в закладах вищої освіти.</p> <p>Очікувані результати. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предмет андрагогіки, основні категорії; - принципи організації освітньої діяльності дорослих; - методи організації сучасної андрагогічної практики; - етапи розвитку теорії і практики навчання дорослих в міжнародному досвіді; - розвиток теорії і практики освіти дорослих в Україні. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - схарактеризувати вікові особливості здатності людини до навчання; - визначити специфіку освіти в дорослому віці; - спрогнозування розвитку освіти дорослих; - володіти принципами організації навчання дорослих в освітніх установах;
<p>ОПИС КУРСУ</p>	<p><i>Форми навчання:</i> викладання дисципліни «Андрагогіка» здійснюється здобувачам очної та заочної форм навчання на основі проведення лекційних (16/6 год.) та семінарських (14/4 год.) занять, також організації їхньої самостійної роботи (60/80 год.).</p> <p><i>Види занять:</i> вступна (інформаційна) лекція, лекції з проблемним викладом навчального матеріалу; лекції удвох; лекції-візуалізації; лекції-дискусії; семінар-дослідження; семінар-дебати; семінар-конкурс; семінар-прес-конференція.</p> <p><i>Методи навчання:</i></p> <p><i>Словесні:</i> лекції (інформативні, проблемні, з аналізом конкретних педагогічних ситуацій, лекції удвох), пояснення, розповідь, евристична бесіда, навчальна дискусія, інструктаж, робота з підручником, навчальною літературою.</p> <p><i>Наочні:</i> метод безпосереднього педагогічного спостереження, метод ілюстрації, візуалізації (мультимедійні презентації), схеми, таблиці.</p> <p><i>Практичні:</i> метод проєктів (проєктування); метод аналізу педагогічних ситуацій; метод вирішення педагогічних задач; метод мозкового штурму; метод тестування; метод виконання самостійно-дослідницьких та практичних завдань; метод виконання письмових робіт, метод портфоліо.</p>
<p>ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ</p>	<p>Змістовий модуль I. Сучасні тенденції управління та організації освіти дорослих</p>

<p>ДИСЦИПЛІНИ</p>	<p>Тема 1. Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи. Тема 2. Доросла людина як суб'єкт навчання. Тема 3. Вікові особливості особистості в процесі навчання. Тема 4. Навчання дорослих в системі безперервної освіти. Тема 5. Андрагогічні засади професійного розвитку дорослих. Змістовий модуль II. Організаційні форми навчання дорослих Тема 6. Корпоративне навчання в системі освіти дорослих. Тема 7. Навчання дорослих в системі бізнес-шкіл Змістовий модуль III. Сучасні технології в процесі навчання дорослих Тема 8. Дистанційне навчання в системі навчання дорослих Тема 9. Сучасна практика навчання дорослих Тема 10. Проектування в системі навчання дорослих.</p>
<p>САМОСТІЙНА РОБОТА</p>	<p>Тема 1. Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи. Підготувати доповідь «Наукові засади андрагогіки», «Андрагогіка як сфера соціальної практики» «Методи дослідження в галузі андрагогіки», «Андрагогіка як сфера соціальної /практики», «Андрагогічні принципи», «Основні правила реалізації принципів андрагогіки» (за вибором) Тема 2. Доросла людина як суб'єкт навчання. Виявити та презентувати динаміку життєвої проблематики дорослої людини та її взаємозв'язок з освітою. Тема 3. Вікові особливості особистості в процесі навчання. Підготувати та презентувати доповідь – «Вікові особливості здатності людини до навчання», «Специфіка освіти в дорослому віці» Тема 4. Навчання дорослих в системі безперервної освіти. Підготувати презентацію «Безперервна освіта – вимога сучасності», «Функції безперервної освіти», «Інновації в сучасній системі безперервної професійної освіти». Тема 5. Андрагогічні засади професійного розвитку дорослих. Визначити андрагогічні завдання базової професійної підготовки. Тема 6. Корпоративне навчання в системі освіти дорослих. Охарактеризувати та презентувати основні форми корпоративного навчання. Тема 7. Навчання дорослих в системі бізнес-шкіл. Охарактеризувати види бізнес-шкіл, виявити основну мету та завдання. Представити у вигляді таблиці Тема 8. Дистанційне навчання в системі навчання дорослих. Розробити та презентувати організаційні моделі дистанційного навчання Тема 9. Організаційна діяльність впровадження сучасних програм в системі навчання дорослих. Презентувати модульні програми та їх властивості. Виявити переваги модульного навчання в системі освіти дорослих. Тема 10. Місце та функції проектування в сучасній освіті дорослих. Охарактеризувати види проектування. Виявити етапи освітнього проекту. Наочно презентувати</p>
<p>РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:</p>	<p>ОСНОВНА Законодавчі і нормативні документи 1. Державний стандарт базової середньої освіти. URI: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standart 2. Закон України «Про освіту» (2017). URI: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19. 3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020) №463-IX зі змін та доповн. URI: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/463-19</p>

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

4. Конституція України [зі змін та допов., внесеними Законом України від 21 лютого 2014 року №742-VII]. Харків: Фактор, 2015. 118 с.

5. Концепція «Нова українська школа» (2016). URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch2016/konczepczya.html>.

6. Концепція розвитку педагогічної освіти: Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konczepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

7. Майбутнє патріотизму: Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. *Управління освітою*. 2015. №3. С. 13-17.

8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2029 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344-2013>.

9. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ МОНмолодьспорту України № 1243 від 31.10.2016 р. URL: http://u.osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/.

10. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. 2000. №22. С.3-7.

11. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. № 1097. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.

Підручники та навчальні посібники

1. Посібник для тренерів неформальної освіти. Ідеї. Нахил. Рішення. Київ: Інша освіта. 2015. 103 с.

2. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. НАПН України. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. К.: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.

3. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної та неформальної освіти: практичний посібник / М. П. Вовк, І. С. Сотська, Н. О. Філіпчук, Ю. В. Грищенко, С. О. Соломаха, О. В. Султанова, Н.С. Гомеля. Київ : Талком, 2019. 320 с.

4. Урдзе Т. Посібник для фахівців з освіти дорослих. Київ: ТОВ «Золоті Ворота», 2013. 84 с.

ДОДАТКОВА

1. Дубасенюк О.А. Спецкурс з андрагогіки як засіб професійного й особистісного становлення майбутніх магістрів // *Андрагогічний вісник*. 2014. Випуск 5. С. 96-106.

2. Лук'янова Л. Б. Аніщенко О. В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. 108 с.

3. Нагорна Н.В. Готовність викладача-андрагога до професійної діяльності. *Актуальні проблеми вищої освіти та педагогічної науки* / за ред. проф. Цокур О.С. Одеса: ФОН Бондаренко М.О., 2021. С.95-97.

4. Нагорна Н. В. «Роль педагогічної компетентності у становленні особистості сучасного фахівця сфери соціальних послуг» Регіональна Академія Менеджмента. І том збірника матеріалів II Міжнародної научно-практичної конференції «Менеджмент качества: поиск и решения» (21-25

- ноября 2016 г. Шанхай. Китай). С. 104-111.
5. Нагорна Н. В. «Щодо впровадження інноваційних технологій в сучасній освіті» Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-гуманітарні дисципліни: напрямки наукового пошуку», м. Дніпропетровськ. 12 квітня 2016 р. у 2-х частинах. Д.: ТОВ «Інновація», 2016. Частина II. С. 43-46
 6. Нагорна Н. В. «Світоглядні орієнтації особистості в контексті модернізації освіти в Україні» Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXIII Каринський читання) 19-20 травня 2016 р., м. Полтава. С. 286-288.
 7. Нагорна Н. В. «Педагогічні умови активізації професійного навчання студентів класичного університету» Тематичний збірник «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Вип. 5, том V / [гол. ред. І. П. Манохар]. Львів: Гнозис. 2014. С. 300-309.
 8. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. К.: Ніжин: Видавець ПП Личківко М.М., 2014. 108 с.
 9. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: [монографія] / упорядкована Л. Б. Лук'янова, Л. Є. Сігаєва, О. В. Аніщенко та ін. К.: Педагогічна думка, 2012. 420 с.
 10. Якою має бути політика навчання дорослих в Україні. Аналітичний звіт. / Р. Колишко, О. Лазоренко. Київ: Інститут «Громадянська синергія», 2018. 52

Електронні інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В.О. Сухомлинського. URL: http://www.library.gov.ua.net/scientific_information_work/suhomlynskiy.
2. Електронна бібліотека педагогічної літератури. URL: <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000018/st006.shtml>.
3. Посилання на популярні педагогічні Інтернет-ресурси. URL: http://sloboda.at.ua/publ/sajti_institutiv_pisljadiplomnoji_pedagogichnoji_osviti/1-1-0-08.
4. Педагогічні бібліотеки. URL: <http://lib.unn.ru.net/diss/cont/23693.html>.
5. Сайти для педагогів: новини, публікації, електронні бібліотеки, форуми. URL: <http://krok.org.ua/rod-ukr.php>.
6. Педагогічні журнали, газети URL: <http://dir.meta.ua/education-news/>.
7. Електронні журнали та газети – Портал сучасних педагогів та ресурсів URL: http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_e-magazines/.
8. Електронна онлайн-бібліотека. URL: <http://readbookz.com/books/172.html>.
9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
10. Офіційний сайт ЮНЕСКО. URL: <http://www.unesco.org/pidruchniki.ws/pedagogika>.
11. Офіційний сайт ОНУ імені І.І. Мечникова. URI: <http://onu.edu.ua>.
12. Сайт Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечникова. URI: <http://lib.onu.edu.ua/ru/elektronnaya-biblioteka>.
13. Реформа освіти та науки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi-rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>.

**ФОРМИ
КОНТРОЛЮ ТА
МЕТОДИ
ОЦІНЮВАННЯ:**

Поточний контроль – усне опитування, оцінювання якості практичних завдань, оцінювання доповідей, оцінювання презентацій
Періодичний контроль – тестування, захист проєктів
Підсумковий контроль – усний залік

Питання для підсумкового контролю

1. Розкрийте поняття «Андрагогіка». Яка роль андрагогіки в системі педагогічних наук.
2. Обґрунтуйте необхідність виникнення потреби у виокремленні андрагогіки в окрему педагогічну галузь.
3. Назвіть предмет та об'єкт андрагогіки.
4. Яка мета і завдання навчання освіти дорослих.
5. Назвіть форми і методи навчання студентів різних вікових категорій.
6. Розкрийте андрагогічний потенціал фахової передвищої освіти.
7. Охарактеризуйте особливості навчання студентів на відповідних курсах у закладах вищої освіти.
8. Розкрийте правила реалізації андрагогічних принципів у закладах освіти.
9. В чому полягає особливість функцій андрагогіки?
10. Розкрийте психолого-педагогічні особливості навчання здобувачів освіти різного віку.
11. Схарактеризуйте диференціацію та індивідуалізацію навчання відповідно до соціальних і особистісних потреб здобувачів освіти.
12. Специфіка навчання дорослої людини з урахуванням її вікових освітніх та життєвих потреб.
13. Розкрийте особливості освітніх технологій у навчанні дорослих.
14. Назвіть найбільш ефективні методи, форми і засоби андрагогічного навчання, для здійснення якісної підготовки здобувачів фахової освіти.
15. Яку роль відіграють методи інтерактивного навчання в системі освіти дорослих?
16. Обґрунтуйте основні шляхи гуманітаризації сучасної освіти.
17. Які завдання підготовки сучасного фахівця з вищою освітою.
18. У чому полягає роль концепції спільної продуктивної діяльності викладача зі студентами у вирішенні проблеми якості знань?
19. Обґрунтуйте сутність та структуру педагогічної технології.
20. Наведіть класифікацію педагогічних технологій.
21. Розкрийте сутність концепції особистісно-орієнтованого виховання.
22. Наведіть особливості інформаційних технологій навчання.
23. Класифікація сучасних інформаційних технологій.
24. Поняття і сутність інноваційних технологій в освіті.
25. Доведіть ефективність технології «Створення ситуації успіху».
26. Обґрунтуйте сутність технології модульно-розвивального навчання.
27. Визначте особливості технології дистанційного навчання.
28. Розкрийте сутність інтерактивних технологій навчання.
29. Розкрийте компоненти інтерактивних технологій навчання.
30. Обґрунтуйте принципи реалізації інтерактивних технологій навчання.
31. Розкрийте підходи науковців до класифікації інтерактивних технологій навчання.
32. Розкрийте технології, які належать до діалогічно-дискусійних.
33. Розкрийте різні типи діалогу.
34. Обґрунтуйте технології аналізу ситуацій.
35. Розкрийте особливості реалізації технологій проблемного

	<p>навчання.</p> <p>39. Вкажіть на позитивні й негативні аспекти впровадження технології тренінгу.</p> <p>40. У чому ефективність технологій фасилітації?</p> <p>41. Розкрийте, чим обумовлений вибір технологій фасилітації.</p> <p>42. Розкрийте види комп'ютерних комунікацій.</p> <p>43. Які існують використання інформаційно-комунікаційних засобів в освітньому контексті?</p> <p>44. Розкрийте недоліки телеконференцій.</p> <p>45. Обґрунтуйте особливості вебінарів.</p> <p>46. Покажіть переваги електронного мозкового штурму</p>
<p>ПОЛІТИКА КУРСУ:</p>	<p>Принципи педагогічної взаємодії:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Співробітництво: позитивна мотивація, активність, зацікавленість, педагогічний пошук і творчість • Відкритість новому педагогічному мисленню й конструктивна критика • Від засвоєння готових форм до розуміння діалектики різних педагогічних явищ, процесів і систем, факторів та механізмів, що діють в освіт дорослих • Від вивчення основ інноваційно-педагогічного досвіду до обґрунтування та апробації власних дослідницьких проєктів (співтворчість в освітньому процесі) • Від орієнтації на «складання заліку» до отримання задоволення від процесу власного професійно-педагогічного зростання. <p>Політика щодо відвідування занять. Відвідування семінарських занять є обов'язковим, за участь в яких при виконанні певних завдань нараховуються відповідні бали.</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи (реферат, дослідницький проєкт, портфоліо), презентації та виступи доповідями мають бути авторськими, оригінальними.</p> <p>Політика щодо дедлайнів. Завдання із самостійної роботи подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (-1 бал).</p>
<p>Навчально-методичне забезпечення з фонду та репозитарію Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І.Мечникова</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нагорна Н.В. Андрагогічна модель навчання в системі професійно-педагогічної освіти дорослих «Актуальні питання сучасній науці (Серія «Історія», Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка»): <i>Український педагогічний журнал</i>, 2022. № 1(1) 2022. с. 397-408. 2. Нагорна Н.В. Готовність викладача-андрагога до професійної діяльності. <i>Актуальні проблеми вищої освіти та педагогічної науки</i> / за ред. проф. Цокур О.С. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2021. С.95-97 3. Нагорна Н. В. «Роль педагогічної компетентності у становленні особистості сучасного фахівця сфери соціальних послуг» Региональная Академия Менеджмента. I том сборника материалов II Международной научно-практической конференции «Менеджмент качества: поиск и решения» (23-25 ноября 2016 г. Шанхай, Китай). С. 104-111. 4. Нагорна Н. В. «Щодо впровадження інноваційних технологій в сучасній освіті» Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-гуманітарні дисципліни: напрямки наукового пошуку», м. Дніпропетровськ, 12 квітня 2016 р.: у 3-х частинах. Д.: ТОВ «Інновація», 2016. Частина II. С. 43-46 5. Нагорна Н. В. «Світоглядні орієнтації особистості в контексті модернізації освіти в Україні» Матеріали Міжнародної науково-

практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXIII Кариніана читання) 19-20 травня 2016 р., м. Полтава. С. 286-288.

6. Нагорна Н. В. «Педагогічні умови активізації професійного навчання студентів класичного університету» Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Вип. 5, том V / [гол. ред. І. П. Манохі]. Гнозис, 2014. С. 300-309.